

Monika Sulik

ORCID 0000-0003-0000-5744

WPROWADZENIE

Gdybym po lekturze oddawanego właśnie w ręce Czytelniczek i Czytelników numeru „Edukacji Dorosłych” została postawiona przed zadaniem opisanego współczesnego świata w kilku najbardziej sugestywnych określeniach, to w szkicu tym nie mogłoby zabraknąć takich określeń jak wielokulturowość, wielopokoleniowość, wieloznaczność i wieloaspektowość. Nie sposób nie zauważyć, że problematyka podjęta w prezentowanym tomie „Edukacji Dorosłych” niczym lustro odzwierciedla palące problemy, ale i wyzwania oraz nadzieje współczesności przez pryzmat edukacji dorosłych właśnie. A współczesność jawi się nam w tym odbiciu jak wielobarwny kolaż doświadczeń biograficznych bądź wielowarstwowy patchwork utkany z coraz większej ilości pytań i wątpliwości. Przejmująco aktualne w tym kontekście stają się słowa Olgi Tokarczuk wygłoszone już cztery lata temu podczas przemowy noblowskiej: *Świat jest tkaniną, którą przedziemy codziennie na wielkich krosnach informacji, dyskusji, filmów, książek, plotek, anegdot. Dziś zasięg pracy tych krosien jest ogromny – za sprawą Internetu prawie każdy może brać udział w tym procesie, odpowiedzialnie i nieodpowiedzialnie, z miłością i nienawiścią, ku dobru i ku złu, dla życia i dla śmierci. Kiedy zmienia się ta opowieść – zmienia się świat. W tym sensie świat jest stworzony ze słów. To, jak myślimy o świecie i – co chyba ważniejsze – jak o nim opowiadamy, ma więc olbrzymie znaczenie. Coś, co się wydarza, a nie zostaje opowiedziane, przestaje istnieć i umiera¹.*

To właśnie dzięki Autorkom i Autorom tekstów zawartych w prezentowanym tomie „Edukacji Dorosłych” mamy okazję „usłyszeć” głosy na temat problemów, wyzwań i nadziei współczesności, które opowiedziane są w sposób kompetentny i merytoryczny, a jednocześnie zapraszający do dalszej dyskusji. Zatem dzięki przestrzeni, jaką daje „Edukacja Dorosłych”, mamy okazję doświadczyć życiodajności języka, a co za tym idzie – możemy „zmieniać świat”.

¹ O. Tokarczuk: *Przemowa noblowska*: nobelprize.org/uploads/2019/12/tokarczuk-lecture-polish.pdf (dostęp 10.02.2024).

I tak już w pierwszym dziale pisma pt. **Współczesne konteksty edukacji dorosłych** możemy zapoznać się z dwoma tekstami, które w inspirujący sposób łączą tradycję z współczesnością. Agata Czajkowska w tekście pt. *Biograficzne uczenie się dorosłych na przykładzie modelu edukacyjnego Coenraada van Houtena* daje nam okazję do zapoznania się z rekonstrukcją modelu „Nowego Ruchu Edukacji Dorosłych” (*New Adult Learning Movement* – NALM) jako salutogenetycznego podejścia do edukacji dorosłych. Autorka scharakteryzowała podstawy teoretyczne i obszary metodyczne NALM (kształcenie akademickie, doświadczenie życiowe, rozwój duchowy), które sięgają do założeń antropozoficznych i są ukierunkowane na rozwijanie poczucia koherencji poprzez wzmacnianie wewnętrznych intencji jednostki do rozwijania woli uczenia się przez całe życie i wspierania zrównoważonego rozwoju integralnej osobowości.

W kolejnym tekście pt. *W kierunku odrodzenia grundtvigiańskiej szkoły dla życia w Polsce. Uniwersytety ludowe i program ich wsparcia w latach 2020–2023*, Autorzy Łukasz Brzeziński i Tomasz Maliszewski podjęli wysiłek przybliżenia wybranych informacji na temat Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020–2030, a także zaprezentowali próbę zorganizowania badania empirycznego mającego za zadanie określić obecny stan rozwoju uniwersytetów ludowych w Polsce.

Z kolei drugi dział „Edukacji Dorosłych” zatytułowany **Poszukiwania badawcze andragogów** zawiera trzy artykuły, które ożywiają problematykę wielokulturowości oraz wielopokoleniowości. I tak Monika Sulik w tekście: *Kategorie pedagogiczne w perspektywie gerontologiczno-biograficznej (refleksje z badań)* podjęła próbę ukazania kategorii pedagogicznych z perspektywy wiedzy i doświadczeń biograficznych osób w wieku senioralnym. Autorka wzięła pod uwagę opisane przez Józefa Górniewicza kategorie: podmiotowość, odpowiedzialność, samorealizacja, tolerancja, twórczość, wyobraźnia oraz wyobraźnia moralna. Zdaniem Autorki kategorie te w obliczu dojmujących zmian, przeobrażeń i kryzysów społecznych obecnie w sposób szczególny wymagają redefinicji i aktualizacji, jako kategorie znaczące.

W drugim artykule prezentowanego działu Anna Kawula oraz Agnieszka Domagała-Kręcioczek w rozważaniach pt. *Wolontariusze dla Ukrainy – wsparcie społeczne a motywacja do działań prospołecznych* podjęły kwestie działań prospołecznych osób dorosłych na rzecz uchodźców z Ukrainy. Autorki zaprezentowały koncepcję motywacji w odniesieniu do istoty wsparcia spostrzeganego i otrzymywanego oraz sieci wsparcia wolontariuszy pracujących na rzecz innych osób.

Kolejny artykuł pt. *Zaspokajanie potrzeb seniorów – słuchaczy Świątokrzyskiego Klastra Uniwersytetów Trzeciego Wieku – analiza opowieści* autorstwa Agnieszki Szplit, Anity Garbat oraz Renaty Mischczuk zawiera przedstawienie sposobów realizacji potrzeb seniorów i senierek uczestniczących w działaniach Świątokrzyskiego Klastra Uniwersytetów Trzeciego Wieku (ŚKUTW). Autorki w prowadzonych rozważaniach wykorzystują wyniki ankiety oraz opowieści

seniorek i seniorów pogrupowane według ujawnionych w ankietach potrzeb zaspokajanych przez udział w UTW. Opowieści ukazują seniorów jako osoby pragnące szeroko pojętej integracji, ale i autonomii; chcących być użytecznymi i szanowanymi członkami społeczności, ale jednocześnie wyrażających docenianie dla wysiłków i pracy innych osób.

W dziale **Obszary praktyki andragogicznej** mamy okazję zapoznać się ze współczesnymi problemami dotyczącymi przestrzeni akademicką. Nie sposób nie zauważyć, że teksty te dają szansę wglądu w przestrzeń edukacji dorosłych, która dotychczas nie była poddawana naukowej refleksji czy praktyce badawczej, a obecnie wydaje się być priorytetowa i wymagająca zarówno namysłu teoretycznego, jak i podjęcia określonych działań i rozwiązań naprawczych o charakterze systemowym. Marlena Duda w tekście pt. *Nasilenie depresyjności wśród studentów pedagogiki specjalnej a ich zasoby osobiste* podjęła próbę ukazania związku pomiędzy wybranymi zasobami podmiotowymi a poziomem depresyjności w grupie studentek i studentów studiów pedagogicznych.

Z kolei Anna Gutowska w artykule pt. *Studenci ze szczególnymi potrzebami w przestrzeni akademickiej na przykładzie Uniwersytetu Łódzkiego* z wyjątkową wrażliwością i uważnością zwróciła uwagę na zmiany zachodzące w szkolnictwie wyższym, które dokonują się w kontekście wyzwań, jakie stanowi kształcenie osób ze szczególnymi potrzebami.

Ostatni tekst w dziale autorstwa Dominika Strzeleckiego jest zatytułowany: *Wypalenie akademickie. Właściwości psychometryczne polskiej wersji Oldenburskiego Kwestionariusza Wypalenia – wersja dla studentów (OLBI-S). Badania wstępne*. Autor w swych rozważaniach przedstawił wyniki wstępnych prac nad polską wersją OLBI-S, wskazując w konkluzji, że narzędzie to spełnia podstawowe kryteria psychometryczne dla badań naukowych.

W dziale **Teoria i praktyka andragogiczna za granicą** mamy okazję po raz kolejny w tym numerze „Edukacji Dorosłych” zmierzyć się z problematyką wielokulturowości, ale tym razem w kontekście badań Anny Kawuli na temat *Tożsamość i rozwój w pamiętnikach ugandyjskich nauczycieli, opiekunów i pracowników socjalnych*. W artykule podjęta została przez badaczkę próba uchwycenia złożoności wyjaśnień dotyczących tożsamości i rozwoju zawodowego nauczycieli, opiekunów i pracowników socjalnych.

Dział **Z historii edukacji dorosłych** zawiera bardzo interesujący poznawczo tekst, który jest zatytułowany: *O specyfice semioforów Uniwersytetu Wiedeńskiego z perspektywy edukacji dla pokoju. Studium etnograficzne*. Autorki Kinga Majchrzak-Ptak oraz Alicja Szostkiewicz przedmiotem swojego opracowania uczyniły semiofory związane z przeszłością Uniwersytetu Wiedeńskiego, tj. skoncentrowały się na przedmiotach uznawanych w danej społeczności za nośniki znaczeń i wartości, łączących wymiar semiotyczny z wymiarem materialnym, a zatem obiektach, które z założenia pełnić mają rolę miejsc pamięci.

Prezentowany tom „Edukacji Dorosłych” kończą niezwykle kaloryczne rozważania Elżbiety Siarkiewicz zawarte w recenzji książki Alicji Kargulowej pt. *Poradnictwo od nowa. Emergencja i relacja rezonansu społecznego w dyskursie poradoznawczym*. Autorka recenzji nie tylko konfrontuje się z bogactwem treści na temat dyskursu poradoznawczego, ale w podsumowaniu swej recenzji dzieli się refleksją wpisującą się w istotę przekazu, jaki chciałabym zawrzeć w rekomendacji prezentowanego tutaj wydania „Edukacji Dorosłych”. Parafrazując słowa Elżbiety Siarkiewicz, również chciałabym wyrazić nadzieję, że oddawany w ręce czytelniczek i czytelników tom będzie inspiracją i wyzwaniem dla różnych badaczy, że stanie się ważny w procesie kształcenia oraz budowania refleksyjności, ale i pozwoli na nazwanie tego, w czym uczestniczymy i co tworzymy każdego dnia, tak by ułatwić dostrzec to, co dostrzeganiu umyka.

Zatem w tym miejscu chciałabym zaprosić Państwa do lektury numeru 2/2023 czasopisma „Edukacja Dorosłych”, ale też do wspólnego wzbogacania pisma swoimi refleksjami i doniesieniami dotyczącymi praktyki badawczej, tak aby dbać o ożywioną i merytoryczną dyskusję na tematy aktualnie wymagające uwagi, namysłu i troski.